

Sygn. akt I C 832/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 maja 2019 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR del. Tadeusz Bulanda

Protokolant: sekretarz sądowy Justyna Godlewska

po rozpoznaniu w dniu 16 maja 2019 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa C. R.

przeciwko Skarbowi Państwa – Wojewodzie (...) i m.st. W.

o zapłatę

I. Umarza postępowanie w zakresie żądania zapłaty kwoty 233 358,75 zł (dwieście trzydzieści trzy tysiące trzysta pięćdziesiąt osiem złotych i siedemdziesiąt pięć groszy);

II. Zasądza od Skarbu Państwa – Wojewody (...) na rzecz C. R. kwotę 617 610 zł (sześćset siedemnaście tysięcy sześćset dziesięć złotych);

III. Oddala powództwo w stosunku do m.st. W.;

IV. Zasądza od Skarbu Państwa – Wojewody (...) na rzecz C. R. kwotę 4053 zł (cztery tysiące pięćdziesiąt trzy złote) tytułem zwrotu kosztów procesu;

V. Zasądza od C. R. na rzecz (...) W. kwotę 7200 zł (siedem tysięcy dwieście) tytułem zwrotu kosztów procesu;

VI. Nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie:

1) ze świadczenia zasądzonego na rzecz C. R. w punkcie II kwotę 12 433,05 zł (dwanaście tysięcy czterysta trzydzieści trzy złote i pięć groszy) tytułem części opłaty od pozwu i zwrotu części wydatków;

2) od Skarbu Państwa – Wojewody (...) kwotę 2 556 zł (dwa tysiące pięćset pięćdziesiąt sześć złotych) tytułem zwrotu części wydatków.

Sygn. akt I C 832/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 23 grudnia 2003 roku I. M. skierowała przeciwko Skarbowi Państwa – Wojewodzie (...) i (...) W. pozew o zasądzenie na jej rzecz od Skarbu Państwa – Wojewody (...) kwoty 326 250 złotych tytułem odszkodowania za sprzedaż lokali mieszkalnych nr (...) znajdujących się w budynku położonym przy ulicy (...) w W., związaną z wadliwą decyzją podjętą przez władzę publiczną.

Powódka wniosła o wydanie wyroku wstępnego ustalającego, że Skarb Państwa reprezentowany przez Wojewodę (...) ponosi odpowiedzialność za szkodę wywołaną wydaniem decyzji Prezydium Rady Narodowej (...) W. nr (...) z 15 października 1953 roku.

Powódka wniosła też o zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kosztów procesu oraz kosztów zastępstwa procesowego.

Powódka stronę pozwaną oznaczyła jako Skarb Państwa – Wojewodę (...) i Miasto Stołeczne W. (pозew – k. 16-24, potwierdzenie nadania – k. 12, pokwitowanie – k. 13).

Skarb Państwa reprezentowany przez Wojewodę (...) wniósł o oddalenie powództwa w całości i o zasądzenie na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania. Podniósł, że decyzja Prezydium Rady Narodowej (...) W. z dnia 15 października 1953 roku, na którą powołuje się powódka, nie była przedmiotem postępowania nadzorczego, lecz została uchylona w trybie art. 138 § 1 pkt 2 k.p.a., a zatem art. 160 § 1 i 3 k.p.a. nie ma w sprawie zastosowania (odpowiedź na pozew – Skarbu Państwa – k. 46-47).

Postanowieniem z dnia 4 kwietnia 2005 roku Sąd Okręgowy w Warszawie zawiesił postępowanie w sprawie do czasu zakończenia postępowania administracyjnego w przedmiocie przyznania prawa własności czasowej do nieruchomości położonej przy ulicy (...) w W., na podstawie art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c. (postanowienie – k. 60-61).

Postanowieniem z dnia 15 marca 2012 roku Sąd Okręgowy w Warszawie, z uwagi na śmierć powódki I. M., uzupełnił podstawę zawieszenia postępowania o art. 174 § 1 pkt 1 k.p.c. (postanowienie – k. 130).

Postanowieniem z 29 lipca 2016 roku Sąd Okręgowy w Warszawie podjął zawieszony postępowanie z udziałem C. R., jako następcy prawnego I. M. (postanowienie – k. 232).

Pismem procesowym z dnia 16 sierpnia 2016 roku powód C. R. podtrzymał żądanie pozwu i podwyższył kwotę odszkodowania za sprzedaż lokali do kwoty 850 968,75 złotych (pismo procesowe powoda – k. 237-242).

M.st. W. wniosło o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda kosztów postępowania z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego. Pozwany zakwestionował dopuszczalność drogi sądowej w sprawie o odszkodowanie na podstawie art. 160 k.p.a. Zarzucił nieudowodnienie roszczenia co do zasady i wysokości, a także nieistnienie związku przyczynowego między szkodą a orzeczeniem Prezydium Rady Narodowej w (...) W. z 15 października 1954 roku. Stwierdził, że to Skarb Państwa jest biernie legitymowany w niniejszej sprawie (pismo procesowe pozwanego (...) W. – k. 255-257).

Skarb Państwa – Wojewoda (...) podniósł zarzut przedawnienia roszczenia (pismo procesowe pozwanego SP – k. 263-264).

Pismem z dnia 12 marca 2019 roku powód zmodyfikował żądanie w ten sposób, że wniósł o zasądzenie na jego rzecz od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę (...) kwoty 617 610 złotych (pismo procesowe powoda – k. 550-552). Na rozprawie w dniu 16 maja 2019 roku powód zrzekł się roszczenia w zakresie różnicy pomiędzy wcześniej dochodzoną kwotą 850 968,75 złotych a obecnie żadaną kwotą 617 610 złotych, a nadto wyjaśnił, że dochodzi zapłaty od obu pozwanych (protokół z rozprawy – k. 558).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Zabudowana nieruchomość (...) przy ulicy (...), oznaczona numerem hipotecznym (...), która była własnością T. N. w 2/6 części, J. K. w 1/6 części i S. G. w 3/6 części, została objęta działaniem dekretu z dnia 26 października 1946 roku o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m.st. Warszawy.

W dniu 22 września 1949 roku złożono wniosek o przyznanie prawa własności czasowej do powyższego gruntu, na podstawie art. 7 ust. 1 wyżej wymienionego dekretu.

T. N. sprzedał I. M., na mocy aktu notarialnego z 29 stycznia 1953 roku, swój udział w nieruchomości wraz z prawami istniejącymi i mogącymi powstać w przyszłości do gruntu tej nieruchomości.

Orzeczeniem Prezydium Rady Narodowej (...) W. z dnia 15 października 1953 roku nr (...) odmówiono T. N., J. K. i S. G. przyznania prawa własności czasowej do gruntu nieruchomości (...) położonej przy ulicy (...) w W., nr hip. (...), z powodu konieczności przejęcia tego terenu na cele publiczne.

Ministerstwo Gospodarki Komunalnej rozpatrzyło odwołanie J. K. i orzeczeniem z dnia 26 stycznia 1954 roku (nr (...)) pozostawiło w mocy orzeczenie Prezydium Rady Narodowej (...) W. z dnia 15 października 1953 roku (nr (...)). Uznało, że jest słuszne i zgodne z przepisami.

I. M. przeniosła połowę swych praw (połowę z 1/3) do nieruchomości na rzecz P. N., na mocy ugody zawartej przed Sądem Wojewódzkim dla m.st. Warszawy z dnia 27 czerwca 1957 roku (sygn. akt III-Gr 673/57).

Urząd Dzielnicowy W. P. wydał decyzje zezwalające na sprzedaż lokali:

- a) nr 1 przy ulicy (...) w W. – 3 marca 1976 roku,
- b) nr 2 przy ulicy (...) w W. – 29 września 1976 roku,
- c) nr 8 przy ulicy (...) w W. – 22 marca 1976 roku,
- d) nr 9 przy ulicy (...) w W. – 18 października 1977 roku,
- e) nr 14 przy ulicy (...) w W. – 24 lipca 1976 roku,
- f) nr 15 przy ulicy (...) w W. – 30 marca 1977 roku,
- g) nr 17 przy ulicy (...) w W. – 16 marca 1976 roku

znajdujące się w budynku na gruncie, stanowiącym obecnie działkę ewidencyjną numer (...) z obrębu (...). Decyzje zawierały zgodę na oddanie ułamkowej części udziału w nieruchomości wspólnej w użytkowanie wieczyste.

Decyzją z dnia 16 marca 2000 roku, o numerze (...), Prezes Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast stwierdził nieważność decyzji Ministerstwa Gospodarki Komunalnej z 26 stycznia 1954 roku. Rozstrzygnął, że organ wydający decyzję nie poczynił niezbędnych ustaleń faktycznych, czym rażąco naruszył nie tylko art. 7 ust. 2 dekretu z dnia 26 października 1945 roku, ale również przepisy postępowania administracyjnego. Nie wyjaśnił, czy korzystanie z gruntu przy ulicy (...) w W. było rzeczywiście sprzeczne z jego planowanym przeznaczeniem. Wskazał, że konsekwencją kwestionowanej decyzji będzie rozpatrzenie przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze odwołania byłych właścicieli od orzeczenia Prezydium Rady Narodowej (...) W. z dnia 15 października 1953 roku.

Decyzją z 27 czerwca 2001 roku Samorządowe Kolegium Odwoławcze w W. (sygn. akt (...)) uchyliło orzeczenie Prezydium Rady Narodowej (...) W. z dnia 15 października 1953 roku (nr (...)) i przekazało sprawę do ponownego rozpoznania organowi I instancji. Stwierdziło, że nieważność decyzji Ministra Gospodarki Komunalnej i wyeliminowanie jej z obrotu prawnego spowodowało, że sprawa rozpoznawana jest w trybie zwykłym, z uwzględnieniem obecnie obowiązujących przepisów prawa proceduralnego i materialnego. Stąd organ I instancji jest zobowiązany rozpoznać wniosek byłego właściciela w oparciu o obecnie obowiązujący porządek prawny, obecny stan prawny nieruchomości, a także na tle obowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego.

Samorządowe Kolegium Odwoławcze w W. na mocy decyzji z 17 listopada 2003 roku (sygn. akt (...)) odmówiło I. M. przyznania odszkodowania tytułem poniesionej szkody na skutek wydania przez Prezydium Rady Narodowej (...) W. orzeczenia z 15 października 1953 roku.

I. M. zmarła 7 listopada 2005 roku. Spadek po niej na podstawie testamentu nabył C. R. w całości.

Obecnie dawna nieruchomości (...), oznaczona numerem hipotecznym (...) przy ulicy (...) składa się z działek nr (...), o powierzchni 550 m⁽²⁾, i części działki nr (...), o powierzchni 448 m⁽²⁾ z obrębu (...), które są uregulowane odpowiednio w księgach wieczystych nr (...).

Prezydent (...) W. na mocy decyzji z dnia 26 maja 2014 roku – nr (...) – rozpatrzył wniosek z 22 września 1949 roku o przyznanie prawa własności czasowej (obecnie użytkowania wieczystego). Ustanowił na 99 lat prawo użytkowania wieczystego w udziale 0,5295 do gruntu zabudowanego o powierzchni 550 m⁽²⁾, położonego w W. przy ulicy (...), oznaczonego w ewidencji gruntów jako działka (...) w obrębie (...), uregulowana w księdze wieczystej nr (...) na rzecz:

- a) C. R. w udziale wynoszącym 0,08825,
- b) Skarbu Państwa w udziale wynoszącym 0,08825,
- c) A. G. w udziale wynoszącym 0,044126,
- d) N. G. w udziale wynoszącym 0,044126,
- e) N. K. w udziale wynoszącym 0,044126,
- f) L. Bar- (...) w udziale wynoszącym 0,044126,
- g) L. K. w udziale wynoszącym 0,029416,
- h) A. P. w udziale wynoszącym 0,029416,
- i) A. R. w udziale wynoszącym 0,029416,
- j) K. K. (2) w udziale wynoszącym 0,029416,
- k) T. K. w udziale wynoszącym 0,029416,
- l) J. L. w udziale wynoszącym 0,029416.

Jednocześnie Prezydent (...) W. odmówił ustanowienia prawa użytkowania wieczystego w udziale 0,4705 do wyżej wymienionej działki – oddanej w użytkowanie wieczyste właścicielom lokali mieszkalnych nr: (...).

Decyzją z dnia 17 października 2014 r. SKO uchyliło do ponownego rozpoznania decyzję Prezydenta (...) W. z dnia 26 maja 2014 roku – nr (...).

Prezydent m.st. W., po ponownym rozpoznaniu sprawy, na mocy decyzji z dnia 26 lutego 2015 roku – nr (...) orzekł o ustanowieniu na 99 lat prawa użytkowania wieczystego w udziale 0,5295 do gruntu zabudowanego o powierzchni 550 m⁽²⁾, położonego w W. przy ulicy (...), oznaczonego w ewidencji gruntów jako działka (...) w obrębie (...), uregulowana w księdze wieczystej nr (...) na rzecz następców prawnych dawnych współwłaścicieli. Decyzją z dnia 22 lutego 2016 r. (znak: (...)) utrzymało w mocy tę decyzję (dowód osobisty – k. 28, kopia decyzji Prezesa Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast – k. 29-34, kopia decyzji SKO – k. 35-38, decyzja SKO – k. 39-39v, odpis skróconego aktu zgonu – k. 128, odpis postanowienia Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Południe w Warszawie z dnia 6 listopada 2013 roku – k. 173, decyzja Prezydenta (...) W. – k. 175-182, kopia odwołania – k. 183-184, informacje z Urzędu m.st. W. – k. 193, 213, 220, 222, 230, kopie decyzji – k. 354-373, decyzja SKO z 27 czerwca 2001 roku – k. 25-22 z akt KOC/2157/GO/00, decyzja SKO z 17 listopada 2003 roku – k. 14-14v z akt (...)).

Wartość rynkowa prawa własności lokalu mieszkalnego nr (...) przy ulicy (...) w W. według jego stanu na dzień 3 marca 1976 roku i według cen aktualnych wynosi 621 564 złote.

Wartość rynkowa prawa własności lokalu mieszkalnego nr (...) przy ulicy (...) w W. według jego stanu na dzień 29 września 1976 roku i według cen aktualnych wynosi 659 962 złote.

Wartość rynkowa prawa własności lokalu mieszkalnego nr (...) przy ulicy (...) w W. według jego stanu na dzień 22 marca 1976 roku i według cen aktualnych wynosi 637 257 złotych.

Wartość rynkowa prawa własności lokalu mieszkalnego nr (...) przy ulicy (...) w W. według jego stanu na dzień 18 października 1977 roku i według cen aktualnych wynosi 483 486 złotych.

Wartość rynkowa prawa własności lokalu mieszkalnego nr (...) przy ulicy (...) w W. według jego stanu na dzień 24 lipca 1976 roku i według cen aktualnych wynosi 449 311 złote.

Wartość rynkowa prawa własności lokalu mieszkalnego nr (...) przy ulicy (...) w W. według jego stanu na dzień 30 marca 1977 roku i według cen aktualnych wynosi 421 978 złote.

Wartość rynkowa prawa własności lokalu mieszkalnego nr (...) przy ulicy (...) w W. według jego stanu na dzień 16 marca 1976 roku i według cen aktualnych wynosi 432 104 złote (opinia biegłego sądowego rzeczoznawcy majątkowego B. B. – k. 325-373, dokumenty nieruchomości – k. 289-299).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych wyżej dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy oraz w dołączonych aktach postępowań administracyjnych. Dokumenty te były spójne, a ich autentyczność i zgodność z rzeczywistością nie były kwestionowane i nie budziły wątpliwości Sądu. Dowody z dokumentów – w przeważającej mierze decyzje administracyjne oraz orzeczenie sądu, korzystając z materialnej mocy dowodowej wynikającej z treści art. 244 k.p.c., stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone.

Opinia biegłego do spraw wyceny nieruchomości B. B. została sporządzona przez osobę posiadającą właściwe kwalifikacje oraz doświadczenie zawodowe, w oparciu o dane zawarte w aktach sprawy oraz o zebrane we własnym zakresie przez biegłego, w tym dane o cenach transakcyjnych nieruchomości podobnych do nieruchomości będących przedmiotem wyceny. Opinia jest rzeczowa i logiczna. Z tych względów Sąd uznał tę opinię za pełnowartościowy materiał dowodowy. Sąd pominął opinię uzupełniającą biegłego (k. 474-523), ponieważ nie zostało wykazane by lokale objęte decyzjami o sprzedaży z lat 1976 i 1977 obciążone były prawem najmu osób trzecich. Zaprzeczyła temu strona powodowa.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Postępowanie podlegało umorzeniu w zakresie żądania zapłaty kwoty 233 358,75 zł, na skutek ograniczenia żądania zapłaty z 850 968,75 zł do 617 610 złotych.

Zgodnie z art. 203 § 1 k.p.c. pozew może być cofnięty bez zezwolenia pozwanego aż do rozpoczęcia rozprawy, a jeżeli z cofnięcie połączone jest zrzeczenie się roszczenia – aż do wydania wyroku. Zgodnie z art. 203 § 4 k.p.c. sąd może uznać za niedopuszczalne cofnięcie pozwu, zrzeczenie się lub ograniczenie roszczenia tylko wtedy, gdy okoliczności sprawy wskazują, że wymienione czynności są sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierzają do obejścia prawa.

Zgodnie z art. 355 § 1 k.p.c. sąd wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania, jeżeli powód cofnął ze skutkiem prawnym pozew lub jeżeli wydanie wyroku stało się z innych przyczyn zbędne lub niedopuszczalne.

Powód ograniczył powództwo ze zrzeczeniem się roszczenia, a skoro ograniczenie było związane z wyceną przedstawioną w opinii biegłego przyjąć trzeba, iż nie zachodzi jakakolwiek negatywna przesłanka cofnięcia pozwu wyrażona w art. 203 § 4 k.p.c.

Wobec powyższego, Sąd orzekł jak w punkcie I wyroku.

Żądanie zapłaty odszkodowania w kwocie 617 610 zł okazało się zasadne w całości.

Podstawę prawną roszczenia odszkodowawczego stanowi art. 160 § 1, 2 i 3 k.p.a. w brzmieniu obowiązującym do 31 sierpnia 2004 r. [patrz: art. 5 ustawy z dnia 2004 roku o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych ustaw (Dz.U. Nr 162, poz. 1692)], a także odnośne przepisy Kodeksu cywilnego, a także uchwała Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2011 roku, III CZP 112/10, LEX numer 751460].

Zgodnie z art. 160 § 1-3 k.p.a. stronie, która poniosła szkodę na skutek wydania decyzji z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 (k.p.a.) albo stwierdzenia nieważności takiej decyzji, służy roszczenie o odszkodowanie za poniesioną rzeczywistą szkodę, chyba że ponosi ona winę za powstanie okoliczności wymienionych w tym przepisie. Do odszkodowania stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego, z wyłączeniem art. 418 tego kodeksu. Odszkodowanie przysługuje od organu, który wydał decyzję z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 (k.p.a.), chyba że winę za powstanie okoliczności wymienionych w tym przepisie ponosi inna strona postępowania dotyczącego tej decyzji; w tym ostatnim przypadku roszczenie o odszkodowanie służy w stosunku do strony winnej powstania tych okoliczności.

Przepisem znajdującym odpowiednie zastosowanie jest art. 361 § 1 i 2 k.c., zgodnie z którym zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła, przy czym w powyższych granicach, w braku odmiennego przepisu ustawy lub postanowienia umowy, naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł, oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządono. Przepis ten nie znajduje zastosowania w części pozwalającej na dochodzenie odszkodowania także za szkodę w postaci utraconych korzyści (*lucrum cessans*), bowiem art. 160 § 1 k.p.a. ogranicza odszkodowanie do szkody rzeczowej (*damnum emergens*)

C. R. ma legitymację czynną uprawniającą do dochodzenia odszkodowania za skutki wadliwej decyzji administracyjnej, bowiem ze złożonych do akt dokumentów wynika, że jest spadkobiercą I. M., która nabyła od jednego z przeddektowych współwłaścicieli udział w prawach związanych z nieruchomością przy ulicy (...) w W. oznaczonej nr hipotecznym (...).

Zgodnie z art. 7 ust. 1 dekretu z dnia 26 października 1945 roku o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m.st. Warszawy (Dz. U. Nr 50, poz. 279 ze zm.) dotychczasowy właściciel gruntu, prawni następcy właściciela, będący w posiadaniu gruntu, lub osoby prawa jego reprezentujące, a jeżeli chodzi o grunty oddane na podstawie obowiązujących przepisów w zarząd i użytkowanie – użytkownicy gruntu, mogli w ciągu sześciu miesięcy od dnia objęcia w posiadanie gruntu przez gminę zgłosić wniosek o przyznanie na tym gruncie prawa wieczystej dzierżawy z czynszem symbolicznym lub prawa zabudowy za opłatą symboliczną.

Z art. 7 ust. 2 dekretu wynika, że gmina, a po wejściu w życie ustawy z dnia 20 marca 1950 r. o terenowych organach jednolitej władzy państwowej (Dz. U. Nr 14, poz. 130) - Państwo, uwzględniło wniosek, jeżeli korzystanie z gruntu przez dotychczasowego właściciela, będącego osobą fizyczną dało się pogodzić z przeznaczeniem gruntu według planu zabudowania. Na gminie, a później na Państwie, ciążył obowiązek przyznania byłemu właścicielowi prawa własności czasowej albo użytkowania wieczystego gruntu, jeżeli nie zachodziły przeszkody wskazane w przytoczonych przepisach (patrz: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2003 r., III CZP 6/03, OSNC 2004, Nr 1, poz. 4, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 1995 r., III ARN 83/94, OSNAPUS 1995, Nr 12, poz. 142 oraz uchwała Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 23 października 2000 r., OPK 11/00, OSNA 2001, Nr 2, poz. 60). Uprawnienie byłych właścicieli i obowiązek gminy lub Państwa mają charakter cywilnoprawny. Realizacja tego uprawnienia dokonywana była w toku postępowania administracyjnego, przez wydanie konstytucyjnej decyzji administracyjnej. Niewykonanie lub niewłaściwe wykonanie obowiązku przez gminę lub Państwo, naruszające uprawnienie byłego właściciela i pozbawiające go wartości lub obniżające jego wartość, uznawane jest za zdarzenie powodujące szkodę w rozumieniu art. 361 § 2 k.c. i art. 160 § 1 k.p.a. (patrz: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2003 r., III CZP 6/03).

Sąd w postępowaniu cywilnym jest związany ostateczną decyzją administracyjną. Oznacza to, że sąd jest obowiązany uwzględnić stan prawny wynikający z osnowy ostatecznej decyzji administracyjnej, który stanowi

element stanu faktycznego sprawy. Nie może go pominąć ani inaczej odnieść się do tego stanu niż uczynił to organ administracyjny. Treść decyzji, czyli rozstrzygnięcie (osnowa) zawiera ustalenie konsekwencji stosowanego przepisu prawa materialnego. Uzasadnienie, nie jest częścią składową rozstrzygnięcia (art. 107 § 1 k.p.a.). W postępowaniu cywilnym sąd nie bada prawidłowości podjęcia decyzji administracyjnej, w szczególności czy istniały przesłanki, które w świetle przepisów prawa materialnego, stanowiły podstawę jej podjęcia. Związanie to ma miejsce niezależnie od treści uzasadnienia decyzji, ponieważ w zakresie objętym treścią rozstrzygnięcia jest ona - bez względu na motywy jej podjęcia – wyrazem stanowiska organu administracji publicznej. Wynika to z przewidzianego w obowiązującym prawie rozgraniczenia między drogą sądową i drogą administracyjną, którego konsekwencją jest niemożność rozstrzygania przez sąd powszechny wszelkich kwestii należących do drogi administracyjnej. W tym znaczeniu sąd orzekający o roszczeniu odszkodowawczym, przewidzianym w art. 160 § 1 k.p.a. jest związany decyzją nadzorczą, stwierdzającą nieważność decyzji lub jej wydanie z naruszeniem prawa (patrz: orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 1971 r., III CZP 74/70, OSNCP 1971, nr 7-8, poz. 121, z dnia 18 listopada 1982 r., III CZP 26/82, OSNCP 1983, nr 5-6, poz. 64, z dnia 4 czerwca 2009 r., III CZP 28/09, niepubl., z dnia 6 lutego 2004 r., II CK 433/02, z dnia 6 czerwca 2009 r., I CSK 504/08 niepublikowane, z dnia 26 sierpnia 2009 r., I CSK 26/09, OSNC ZD, 2010, Nr 1, poz. 22, z dnia 16 grudnia 2009 r., I CSK 175/09, OSNC 2010, nr 7-8, poz. 115, z dnia 4 marca 2010 r., I CSK 380/09; z dnia 19 maja 2011 r., I CSK 202/11, niepublikowane).

Do przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną wydaniem decyzji administracyjnej z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 k.p.a. albo stwierdzenia nieważności takiej decyzji należą, stosownie do art. 160 § 1 i 2 k.p.a., stwierdzenie przez organ nadzorczy niezgodności decyzji z prawem lub jej nieważności, wykazanie przez poszkodowanego szkody i jej rozmiaru oraz związku przyczynowego między szkodą a wydaniem decyzji uznanej za nieważną lub za wydaną z naruszeniem prawa. Podlegający zaspokojeniu uszczerbek majątkowy ograniczony jest do rzeczywistej straty (art. 361 § 1 k.c., art. 160 § 1 k.p.c.). Ocena, czy szkoda stanowi normalne następstwo niezaspokojenia uprawnienia przewidzianego w art. 7 ust. 2 dekretu, powinna być dokonana zgodnie z art. 361 § 1 k.c., na podstawie całokształtu okoliczności sprawy, mających znaczenie dla tej oceny. Normalne następstwo między określonym zdarzeniem a szkodą zachodzi wówczas, gdy w konkretnych okolicznościach oraz normalnym biegu zdarzeń, szkoda jest normalną konsekwencją tego rodzaju zdarzeń. Sąd, dokonując oceny adekwatności powiązań przyczynowo-skutkowych, powinien kierować się wiedzą o tych zdarzeniach, obiektywnymi kryteriami wynikającymi z zasad doświadczenia życiowego, osiągnięć nauki oraz własnym poczuciem prawnym. Punktem wyjścia powinno być ustalenie, czy fakt wskazany jako sprawca przyczyna stanowi *conditio sine qua non* jej wystąpienia (patrz: orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2003 r. III CZP 6/03, z dnia 6 lutego 2004 r., II CK 334/03, z dnia 19 maja 2011 r., I CSK 202/11).

Ustalenie rozmiaru szkody majątkowej, podlegającej naprawieniu, zgodnie z art. 361 § 2 k.c., w chwili orzekania (art. 316 § 1 k.p.c.), dokonywane jest według „teorii różnicy” (metody dyferencyjnej). Polega ona na porównaniu dwóch stanów majątkowych: tego, w jakim poszkodowany rzeczywiście się znajduje wskutek wystąpienia zdarzenia szkodzącego, z tym, w jakim znajdowałby się, gdyby zdarzenie szkodzące nie nastąpiło (patrz: orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 1957 r., II CR 304/55, OSNC 1958, nr III, poz. 76, z dnia 14 stycznia 2005 r., III CK 193/04, OSP 2006, nr 7-8, poz. 89, z dnia 12 marca 2010 r., III CZP 7/10, niepubl., z dnia 22 stycznia 2013 r., I CSK 404/11, OSNC 2013, Nr 9, poz. 110).

Wobec stwierdzenia w 2000 roku przez Prezesa Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast, iż orzeczenie Ministerstwa Gospodarki Komunalnej z 26 stycznia 1954 roku, którym utrzymano w mocy orzeczenie Prezydium Rady Narodowej w (...) W., odmawiającym byłym właścicielom nieruchomości przyznania prawa własności czasowej do gruntu, powodowi, jako następcy prawnemu współwłaściciela rzeczy, przysługuje roszczenie odszkodowawcze w oparciu o przepis art. 160 § 1 i 2 k.p.a.

Obowiązkiem powoda było wykazanie szkody, jej wysokości i normalnego związku przyczynowego pomiędzy szkodą a bezprawną decyzją administracyjną (art. 6 k.c.).

Rozstrzygnięcie o istnieniu adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy szkodą, a zdarzeniem ją powodującym, tj. orzeczeniem Ministerstwa Gospodarki Komunalnej musi być poprzedzone oceną, czy szkoda nastąpiłaby także wtedy, gdyby zapadła decyzja zgodna z prawem (patrz: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2004 r., sygn. akt II CK 433/02, LEX nr 163987). Alternatywnym zachowaniem się właściwego organu rozpoznającego wnioski na podstawie art. 7 dekretu byłaby decyzja przyznająca prawo własności czasowej gruntu.

Na skutek wadliwego orzeczenia Ministerstwa Gospodarki Komunalnej z 26 stycznia 1954 roku powód poniósł rzeczywistą szkodę, rozumianą jako różnicę między obecnym jego stanem majątkowym a stanem, jaki istniałby, gdyby nie nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę.

C. R. wykazał, iż I. M. nabyła od przeddekretowego współwłaściciela udział 1/6 w prawie do nieruchomości stanowiącej obecnie działkę ewidencyjną numer (...) oraz prawa istniejące i mogące powstać w przyszłości co do gruntu tej nieruchomości. Z decyzji Prezydenta (...) W. z dnia 26 maja 2014 r. (nr (...)) wynika, że odmowa przyznania użytkownika wieczystego na rzecz następców prawnych poprzednich właścicieli, w tym C. R., dotyczyła udziału 0,4705, odpowiadającego udziałowi związanemu z lokalami (...). Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Prezydent (...) W. decyzją z dnia 26 lutego 2015 r. (nr (...)) ponownie przyznał użytkownika wieczyste na rzecz następców prawnych poprzednich właścicieli co do udziału 0,5295 w działce (...), a zatem nie został przyznany na rzecz następców prawnych poprzednich właścicieli udział 0,4705, związany z ww. lokalami. W tej sytuacji zachodzi prawdopodobieństwo graniczące z pewnością, że gdyby nie sprzedaż ww. lokali na rzecz osób trzecich, C. R. uzyskałaby użytkownika wieczyste także co do udziału związanymi z ww. lokalami.

Decyzja Ministerstwa Gospodarki Komunalnej była bezprawna ponieważ powód miał pierwszeństwo do uzyskania prawa własności czasowej gruntu (użytkownika wieczystego). Dopóki jego wniosek, jako następca prawnego współwłaściciela rzeczy, nie został rozpoznany każde rozdysonowanie gruntem nosi cechy rażącego naruszenia przepisu art. 7 ust. 2 dekretu. Na skutek wadliwej decyzji osoby trzecie uzyskały własność lokali posadowionych na gruncie oraz użytkownika wieczyste części przedmiotowego gruntu. W tej sytuacji, mimo stwierdzenia rażącego naruszenia prawa poprzez wydanie decyzji z 26 stycznia 1954 roku, powód nie uzyskał prawa do części przedmiotowej nieruchomości. Z porównania obecnej sytuacji majątkowej powoda z tą, jaka zaistniałaby przy zgodnym z prawem rozpoznaniu wniosku dekretowego, wynika, że doszło do uszczerbku w majątku C. R., obejmującego wartość udziału we współwłasności lokali nr (...) przy ulicy (...) w W..

Należne powodowi odszkodowanie zostało obliczone w oparciu o opinię biegłego sądowego do spraw wyceny nieruchomości B. B., który określił łączną wartość lokali według stanu na dzień wydania decyzji zezwalających na ich sprzedaż, które spowodowała szkodę, a cen aktualnych w wysokości 3 705 662 złotych.

Zasądzone świadczenie odpowiada udziałowi powoda w prawach związanych z działką nr (...), a więc stanowi 1/6 z wartości ustalonej przez biegłego: 3 705 662, czyli kwocie 617 610 złotych.

Nie zasługiwał na uwzględnienie zarzut przedawnienia. Roszczenie o odszkodowanie z art. 160 k.p.c. przedawnia się z upływem 3 lat od dnia, w którym stała się ostateczna decyzja stwierdzająca nieważność decyzji wydanej z naruszeniem prawa. Decyzją nadzorczą z dnia 16 marca 2000 r. została stwierdzona nieważność decyzji z dnia 26 stycznia 1954 r., która utrzymywała negatywną decyzję dekretową z 15 października 1953 r. Decyzja dekretowa z 1953 r. została uchylona decyzją SKO z 27 czerwca 2001 r. i sprawa została przekazana do ponownego rozpoznania. Ponowne postępowanie dekretowe dotyczące działki (...) zostało zakończone dopiero decyzją Prezydenta (...) W. z dnia 26 lutego 2015 r. (...), która stała się ostateczna po decyzji SKO z dnia 22 lutego 2016 r.

W powyższych okolicznościach brak zarzut przedawnienia roszczenia o odszkodowanie jest oczywiście bezpodstawny, skoro aż do zakończenia postępowania dekretowego nie było wiadome, jaki jest rozmiar szkody, której rekompensaty może powód dochodzić. Ewentualnie stwierdzić należy, że powoływanie się w tych okolicznościach przez pozwanego na przedawnienie jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego i musi być uznane za nadużycie prawa podmiotowego (art. 5 kc).

Odszkodowanie należało zasądzić od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę (...). Zgodnie z art. 160 § 3 k.p.a. odszkodowanie przysługuje od organu, który wydał zaskarżoną decyzję z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.a. Skoro nieważna decyzja z 1954 r. została wydana przez Ministra Gospodarki Komunalnej, czyli organ Państwa, którego manifestacją na gruncie prawa cywilnego jest Skarb Państwa, to odszkodowanie należało zasądzić od Skarbu Państwa.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd orzekł jak w pkt II wyroku.

Powództwo względem (...) W. zostało oddalone jako bezzasadne, ponieważ pozwany ten nie ma legitymacji biernej w sprawie (pkt III wyroku).

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania Sąd oparł na art. 102 k.p.c. Biorąc pod uwagę cofnięcie pozwu ze zrzeczeniem się roszczenia należało przyjąć, że powód wygrał proces w 73% w stosunku do pozwanego Skarbu Państwa i przegrał go w całości w stosunku do pozwanego (...) W.. Zobowiązany jest do zwrotu kosztów procesu poniesionych przez (...) W., na które złożyło się wynagrodzenie występującego w jego imieniu profesjonalnego pełnomocnika (7 200 złotych) – pkt V wyroku. Jednocześnie powodowi przysługuje od pozwanego Skarbu Państwa – Wojewody (...) 73 % kosztów procesu, które powód poniósł. Rozliczając te koszty Sąd postanowił jak w pkt IV wyroku.

Mając na względzie ww. zasadę odpowiedzialności za wynik sprawy, Sąd nakazał ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie:

- a) ze świadczenia zasądzzonego na rzecz powoda (art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych) kwotę 12 433,05 złotych tytułem częściowej opłaty od pozwu oraz częściowego zwrotu wydatków
- b) od pozwanego część wydatków, ponieważ na podstawie art. 94 u.k.s.c. jest on zwolniony od ponoszenia opłat.